

Diderichsen: Jeg vil gerne takke økonomiministeren for de mange oplysninger, som var indeholdt i svaret, og som giver et godt billede af vores forhold på dette område, selv om jeg naturligvis hellere havde set, at der var kommet en direkte tilkendegivelse af, at øjeblikket til at slette vort forbehold allerede var indtruffet. Der er jo også noget, der hedder det gode eksempel, og det kunne være, at vi i stedet for at virke som pression på andre lande netop kunne appellere til deres samvittighed ved at gå i spidsen og uden hensyn til andre erklære, at Verdensbanken in hvert fald kunne regne med vores bidrag. Men jeg skal lægge mig ministerens ord på sinde og være opmærksom på, hvornår vi kommer så vidt, at dette forbehold kan slettes.

Økonomiministeren (Ivar Nørgaard): Som mødet forløb i Washington, tror jeg, vi opnår mest ved at sige, at landene bør optræde solidarisk, og altså stå fast ved, at vi går ind for præsidentens forslag, men forbeholder os, at andre går den samme vej. Det var jo netop de store lande, der var tilbageholdende, og det vil formentlig virke lidt uheldigt over for disse landes egne befolkninger, hvis de skal være med til at hindre de positive lande i at forhøje støtten. Jeg vil altså mene, at det er det rigtige standpunkt, vi har taget, og jeg tror, det stemmer bedst overens også med de ønsker, hr. Diderichsen har.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til finanslov for finansåret 1. april 1967-31. marts 1968.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 1) findes i tidenden sp. 145 og 213, finansudvalgets betænkning i tillæg D. sp. 3129).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Lysholt Hansen: På grund af valget har finansudvalget haft meget kort tid til sit arbejde i år. Det har været et forceret arbejde, men det er lykkedes at komme igennem tingene. Vi har som sædvanlig gennemgået de enkelte paragraffer og stillet en lang række spørgsmål, på hvilke vi har fået svar fra ministrene, og jeg vil gerne have lov at sige til tingets medlemmer, at jeg meget beder om, at man ser på disse svar, for der er meget værdifuldt materiale i dem.

Derudover har vi holdt samråd med 13 af ministrene om ca. et halvt hundrede spørgsmål. Imidlertid har vi den regel, at vi ikke ved anden behandling drøfter enkelthederne, men afventer tredje behandling. Jeg skal derfor kun sige, at da socialistisk folkeparti som sædvanlig ønsker afstemning om en række paragraffer, skal jeg på de øvrige partiers vegne opfordre til, at man stemmer for lovforslaget ved den afstemning, der nu forestår.

Skræppenborg-Nielsen: Selve grundlaget for de efter vor mening helt fantastiske militærudgifter, som også dette finanslovsforslag desværre indeholder, skyldes vel først og fremmest det såkaldte forsvarsforlig af 1960, et forlig og en aftale indgået mellem de fire gamle partier. Da dette forlig i 1960 var en kendsgerning, kunne man i størstedelen af den danske presse læse, at med dette forlig var en hundredårig kamp og strid om militærvæsenet, om forsvaret, afsluttet i dansk politik. Tiden siden 1960 har heldigvis vist det modsatte, har vist, at kampen mod militærvæsenet aldeles ikke er slut, men at denne kamp fortsætter og med forøget styrke. Ikke mindst valget den 22. november 1966 viste klart dette, og i alle tilfælde står det fast, enten så nogen bryder sig om at høre det eller ej, at valgets egentlige taber først og sidst var militæret i alle dets former og i alle dets afskygninger.

Mit parti agter som før at stemme imod samtlige bevillinger til forsvaret til militærvæsenet, og jeg skal ikke nægte, at det ikke mindst for mig personlig, men naturligvis også for mit parti, er en meget stor glæde om lidt, når afstemningen finder sted, at kunne konstatere det største antal nejstemmer her i folketinget i mange, mange

[Skræppenborg-Nielsen.]

år imod disse for hovedpartens vedkommende dødssyge udgifter.

Svend Haugaard: Ind imellem finanslovens mange værdifulde og samfundsgavnige poster er der en del militære, som efter min mening har en skadelig virkning, og som jeg derfor må stemme imod. Det sker ikke alene ud fra den pacifistiske betragtning, at de militære voldsmidler ikke egner sig til at bane vej for de værdifulde menneskelige mål, men tværtimod ødelægger dem, men også ud fra en rent fornuftmæssig og ikke blot etisk vurdering af situationen. Danmark har efter min mening ikke nogen militær betydning. Nytteværdien af det kostbare militærapparat kommer ikke, selv hvis vi skal være meget venlige, stort over nul; og at vi skulle have nogen indflydelse på den såkaldte magtbalance, kan vel ikke engang militærfanatikerne få sig selv til at påstå.

Der foregår i øjeblikket en lykkelig udvikling frem imod afspænding; selv de mest mistænksomme har svært ved at få øje på nogen sandsynlig fjende inden for rimelig afstand. Hvad gør vi for at fremme denne tilstand? Vi bygger kaserner, eksproprierer nye, store arealer til militære øvelsespladser og kører videre med udbygning af NATO-anlæg, skønt ingen ved, om NATO eksisterer efter 1969, eller om vi i så fald er medlem af den.

Jeg føler mig overbevist om, at der med afspændingen er sat en udvikling i gang, som inden for de nærmeste år vil vise, at de, der holder så krampagtigt fast på de militære bevillinger, har uret. Det er bittert at tænke på, at der skal gå endnu en del år, før man erkender, at det, der i dag investeres i militæret, er spildt. „Bittert“ siger jeg, fordi der er så hårdt brug for alt, hvad vi kan fremskaffe af midler og udrustning til den krig, der gerne skulle være den eneste, menneskeheden skulle føre, nemlig krigen imod nøden i verden.

Ud fra disse betragtninger må jeg stemme imod alle de militære udgifter med undtagelse af udgifter til FN-styrkerne, desuden mod udgifterne til NATO; jeg undlader at stemme for eller imod civilforsvaret, men ønsker at stemme for civilundervisningen, hovedkonto 82.

Så vil jeg i øvrigt gerne tilføje, at jeg med forventning ser den dag i møde, da det bliver muligt at stemme for lige så store eller endnu større beløb til positive u-landsformål som her foreslået til militær.

Hermed sluttede forhandlingen.

§ 1

vedtoges uden afstemning.

§ 2.K. (våbenarsenalet)

vedtoges med 120 stemmer mod 20; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 2.L. (ammunitionsarsenalet), § 2.N. (den militære klædefabrik) og § 2.O. (orlogsværftet) betragtedes som

vedtaget med samme stemmetal som § 2.K.

§ 2 i øvrigt og §§ 3-9

vedtoges uden afstemning.

§ 10.2.01.67. (NATO)

vedtoges med 119 stemmer mod 20; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 10.2.01.67. (Det Atlantiske Institut) betragtedes som

vedtaget med samme stemmetal som § 10.2.01.67. (NATO).

§ 10 i øvrigt og §§ 11 og 12

vedtoges uden afstemning.

§ 13.3. (udskrivningsvæsenet)

vedtoges med 119 stemmer mod 20; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 13.4. (civilforsvaret)

vedtoges enstemmigt med 122 stemmer; 20 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 13 i øvrigt og §§ 14-21

vedtoges uden afstemning.

§ 22.10 (forsvarets centralstyrelse)

vedtoges med 119 stemmer mod 20; 3 medlemmer tilkendegav at de hverken stemte for eller imod.

§ 22.11-27. (fællesudgifter for værnene), 30. (hæren), 40. (søværnet), 50. (flyvevåbnet), 60. (hjemmeværnet), 62. (internationale anlægsprogrammer m. v.) og 81. (forsvarets materielintendantur) betragtedes som *vedtaget* med samme stemmetal som § 22.10.

§ 22.82. (forsvarets civilundervisning) *vedtoges* med 125 stemmer mod 18; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 22 i øvrigt og §§ 23-26 *vedtoges* uden afstemning.

§ 27 1.09. (våbenarsenalet) *vedtoges* med 121 stemmer mod 21; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 27.1.10. (ammunitionsarsenalet), 1.12. (den militære klædefabrik), 1.13. (orlogsværftet) og 2.22. (forsvarsministeriets militærafsnit og internationale anlægsprogrammer (01., 02. og 100.)) betragtedes som *vedtaget* med samme stemmetal som § 27.1.09.

§ 27 i øvrigt og §§ 28-31 *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i finansudvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om planlægning af Køge-Bugtområdet.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 52) findes i tidenden sp. 464, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 159).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Lis Groes: Man skulle jo egentlig tro, at Køge Bugt-loven ville være gået glat igennem folketinget i betragtning af, at det planlægningsudvalg, der i henhold til loven er nedsat, meget stærkt har anbefalet os at forlænge loven uændret i 5 år. Alligevel har vi oplevet det mærkværdige, at ikke mindst venstres repræsentant i udvalget, hr. Enggaard, har taget spørgsmålet om lovens § 5 op til behandling på ny. Nu er det sådan, at venstre aldrig har været særlig tilfreds med denne § 5, men i betragtning af, at vi har fået loven vedtaget i sin tid, og at vi har planlægningsudvalgets ord for, at det ønsker loven forlænget uændret, kunne vi egentlig godt have undværet denne aktion.

Jeg kan ikke rigtig se andet, end at hr. Enggaard afgørende har taget fejl med hensyn til, hvad Køge Bugt-loven egentlig går ud på. Ideen i denne lovgivning har jo helt klart været, at vi skulle planlægge for området og få en tidsfølgeplan fastlagt for udbygning af de økonomisk svage kommuner, således at de kunne få arealer, som staten sikrede, dem stillet til disposition. Disse arealerhvervelser er endnu ikke påbegyndt, men der er udarbejdet en plan for, hvilke arealer kommunerne ønsker. Der er også udarbejdet en tidsfølgeplan for, hvornår disse arealer skulle erhverves. Ministeren har derudover stillet i udsigt, at kommunerne på det tidspunkt, hvor de skal til at erhverve arealerne, kan få dem til kostpris, altså på særdeles gunstige vilkår. Det er derfor for mig en mærkværdighed, at hr. Enggaard fortsat vil kritisere denne lovgivning. Jeg kan ikke se andet, end at den indeholder en håndsrækning til kommunerne og en yderst tiltrængt håndsrækning.

Hvad endelig angår hr. Enggaards tanke, at han hellere vil have, at staten hjælper kommunerne med at bygge modne dernede, ja, så hører det jo til i en helt anden lovgivning. Jeg er da også tilhænger af, at kommunerne dernede bliver hjulpet med bygge modningen, men ministeren har jo også imødekommet kommunerne på dette område. Der er allerede stillet ganske betragtelige beløb til disposition, og vi har i udvalget fået ministerens tilsagn om, at han vil prøve at gå videre ad den betrædte vej.

Det, som nu er det mest mystiske i hele sagen, er, at hr. Enggaard på et tidspunkt, da vi tror, at vi nu skal skrive betænkning